

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie ze skargi T. G. na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie III AUa .../16,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 grudnia 2017 r.,

- 1. stwierdza przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygnaturze III AUa .../16;**
- 2. przyznaje T. G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące) zł.**

UZASADNIENIE

Skarżąca T. G. wniosła o stwierdzenie przewlekłości postępowania apelacyjnego w sprawie III AUa .../16 Sądu Apelacyjnego w [...] i zasądzenie na jej rzecz od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20.000 zł.

W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że w dniu 20 lipca 2016 r. wniosła apelację od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie V U .../14. Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 28 lipca 2016 r. i pomimo upływu ponad 14 miesięcy od tej daty, Sąd drugiej instancji nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej, ani nie podjął żadnej innej czynności procesowej.

Zdaniem skarżącej, tak znacznego opóźnienia w rozpoznaniu sprawy nie usprawiedliwiają ani stale rosnący wpływ spraw do sądów, ani niewystarczająca obsada sędziowska Wydziałów Ubezpieczeń Społecznych, tym bardziej, że przedmiotem sporu w sprawie jest prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, której została pozbawiona w sytuacji stale pogarszającego się stanu zdrowia i ciągle rosnących wydatków związanych z leczeniem. Te okoliczności, jak również brak wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej do chwili wniesienia skargi, uzasadniają w ocenie skarżącej, przyznanie jej zadośćuczynienia w maksymalnej wysokości.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia, o zasądzenie zdecydowanie mniejszej kwoty odszkodowania, w uzasadnieniu podnosząc, że termin rozprawy apelacyjnej w sprawie III AUa .../16 został wyznaczony na 12 grudnia 2017 r. (zarządzeniem z 17 października 2017 r.). Terminy wyznaczanych rozpraw wynikają z liczby spraw wpływających do Wydziału w ostatnich latach oraz niewystarczającej obsady sędziowskiej (liczne odejścia sędziów w stan spoczynku) i w związku z tym wynoszą aktualnie około 17 miesięcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga ma uzasadnione podstawy.

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259 ze zm., dalej jako: „ustawa z 17 czerwca 2004 r.”) nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06,

OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121, czy z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884). W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 103) wyrażono stanowisko, że trudności kadrowe sądów nie mogą blokować zasad sprawnego prowadzenia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Władze krajowe mają bowiem obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów odwoławczych. Z drugiej strony do stwierdzenia przewlekłości nie jest niezbędne stwierdzenie winy po stronie Skarbu Państwa. Wolą ustawodawcy nie uwzględnia się zawinienia w stwierdzeniu stanu przewlekłości postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13, LEX nr 1555675).

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy jest bezsporne, że akta sprawy wraz z apelacją ubezpieczonej T. G. wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 28 lipca 2016 r. W dniu 17 października 2017 r. wydane zostało zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej na dzień 12 grudnia 2017 r. Bezsporne jest zatem, że od 28 lipca 2016 r. do 17 października 2017 r. Sąd Apelacyjny nie wyznaczył w sprawie terminu. Pierwsza czynność Sądu zmierzająca do rozpoznania apelacji skarżącej została zatem podjęta po ponad 14 miesiącach, licząc od daty wpływu apelacji, a rozpoznanie sprawy w postępowaniu apelacyjnym - dopiero po ponad 16 miesiącach. Tak długi czas oczekiwania przez stronę postępowania na rozpoznanie sprawy, przy uwzględnieniu, że sprawa należy do kategorii pilnych (stosownie do § 2 pkt 5 lit. f rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych; Dz.U. z 2015 r., poz. 2316, sprawami pilnymi z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawy dotyczące ustalenia prawa do emerytury lub renty), uzasadnia więc stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia prawa skarżącej do rozpoznania jej sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy z 17 czerwca 2004 r., uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, sumę pieniężną w

wysokości od 2.000 złotych do 20.000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej w tych granicach wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie powołanego przepisu stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325). Przyznaje się ją w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342).

Sprawa z odwołaniem skarżącej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynęła do Sądu Okręgowego w [...] w dniu 27 marca 2014 r., a więc do chwili rozprawy apelacyjnej postępowanie trwało w niej 3 lata i niecałe 9 miesięcy. Uwzględniając to i biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności zaistniałej przewlekłości, Sąd Najwyższy uznał, że właściwe będzie przyznanie skarżącej tytułem odszkodowania kwoty 2.000 zł, a nie żądanej przez nią kwoty 20.000 zł. Przyznając kwotę w takiej wysokości, Sąd Najwyższy miał na względzie, oprócz ogólnego czasu trwania postępowania w sprawie, także to, iż wyznaczenie rozprawy apelacyjnej po upływie 14 miesięcy było spowodowane okolicznościami podniesionymi w odpowiedzi na skargę, tj. niewystarczającą do wielkości wpływu obsadą sędziowską Wydziału, a z uzasadnienia skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania nie wynika, by skarżąca znajdowała się w takiej sytuacji życiowej, w której zasądzenie wyższej kwoty zapewniłoby odpowiednią rekompensatę za oczekiwanie na rozstrzygnięcie sprawy.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 12 ust. 2 i 4 ustawy z 17 czerwca 2004 r.).